

CYNGOR BWRDEISTREF SIROL RHONDDA CYNON TAF

IS-BWYLLGOR Y CABINET AR FATERION Y GYMRAEG

7 MAI 2024

**Y NEWYDDION DIWEDDARAF AM Y CYNNYDD YN ERBYN Y CAMAU
GWEITHREDU YN STRATEGAETH HYBU'R GYMRAEG: GWASANAETH Y
CELFYDDYDAU, Y GWASANAETH LLYFRGELLOEDD A CHYNGOR I
BOB UN A CHARFAN DATBLYGU'R GYMUNED**

**ADRODDIAD CYFARWYDDWR GWASANAETH – IECHYD A DIOGELWCH
Y CYHOEDD, A'R GYMUNED MEWN TRAFODAETH GYDA'R
CYNGHORYDD BOB HARRIS, AELOD O'R CABINET AR FATERION
IECHYD Y CYHOEDD A CHYMUNEDAU.**

**Awdur: Caroline O'Neill, Pennaeth y Celfyddydau, Diwylliant a
Gwasanaeth y Llyfrgelloedd**

1. DIBEN YR ADRODDIAD

- 1.1 Mae'r adroddiad yma'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am y cynnydd a wnaed yn erbyn camau gweithredu yn [Strategaeth Hybu'r Gymraeg 2022-2027](#).

2. ARGYMHELLION

- 2.1 Argymhellir bod Aelodau yn trafod yr wybodaeth yn yr adroddiad yma.

3. RHESYMAU DROS YR ARGYMHELLION

- 3.1 Rhoi gwybod i Aelodau am y gwaith parhaus i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r Strategaeth Hybu'r Gymraeg gan Wasanaeth y Celfyddydau, Gwasanaeth Llyfrgelloedd a Chyngor i Bob Un a Charfan Datblygu'r Gymuned – RhCT Gyda'n Gilydd.

4. CEFNDIR

- 4.1 Mae Gwasanaeth y Celfyddydau, y Gwasanaeth Llyfrgelloedd a Chyngor i Bob Un a Charfan Datblygu'r Gymuned – RhCT Gyda'n Gilydd yn cefnogi'r gwaith o gyflawni'r Strategaeth Hybu'r Gymraeg trwy ddarparu gwybodaeth a chyngor, ymgysylltu a chyfranogiad, a rhaglenni a phrosiectau.

**5. CYNNYDD YN ERBYN Y CAMAU GWEITHREDU:
UCHAFBWYNTIAU**

- 5.1 Mae Gwasanaeth y Celfyddydau, y Gwasanaeth Llyfrgelloedd a Chyngor i Bob Un a Charfan Datblygu'r Gymuned – RhCT Gyda'n Gilydd yn cefnogi'r gwaith o gyflawni:
- Maes Strategol 2: Cynyddu defnydd y Gymraeg yn Rhondda Cynon Taf;
 - Maes Strategaeth 3: Creu amodau ffafriol.
- 5.2 Y nod o fewn y Meysydd Strategol yma yw gweithio gyda'n partneriaid i wneud y canlynol:
- cynyddu defnydd y Gymraeg yn gymdeithasol ac o fewn ein cymunedau;
 - cefnogi ffyrdd o wreiddio arferion defnydd iaith cadarnhaol;
 - cynyddu cyfleoedd i bobl ddysgu ac ymarfer defnyddio'r iaith o fewn eu cymunedau.
- 5.2 Mae modd bwrw golwg ar yr wybodaeth ddiweddaraf ar bob cam gweithredu sy'n ymwneud â'r meysydd gwasanaeth uchod yn Atodiad 1.
- 5.3 Mae'r uchafbwyntiau allweddol sy'n cefnogi'r gwaith o gyflawni Strategaeth Hybu'r Gymraeg wedi'u nodi isod:
- 5.3.1 Ers 1 Ebrill 2022 hyd at ddiwedd mis Mawrth 2024, derbyniwyd dros 400 o geisiadau am grantiau rhwng £1,000 a £200,000 gan y Garfan Datblygu'r Gymuned ar gyfer ei rhaglen Grant Cymunedol. Mae wyth prosiect sy'n targedu cyfleoedd penodol i ddefnyddio'r Gymraeg wedi'u cymeradwyo:
- Eisteddfod Genedlaethol
 - Menter Iaith Rhondda Cynon Taf
 - Siop Fach Sero
 - Cylch Meithrin Penderyn
 - Sioe Gerdd Cymdeithas Celfyddydau Perfformio
 - Cylch Meithrin Cilfynydd a Phont Sion Norton
 - Artis Cymuned
 - Clwb y Bont
- 5.3.2 Mae gan [Rwydweithiau Cymdogaeth](#) gynrychiolaeth Gymraeg yn y gymuned ac mae Grŵp Llywio newydd, dan arweiniad Cyngor Tref Pontypridd a sefydliadau cymunedol a chefnogaeth Carfan Datblygu'r Gymuned – RhCT Gyda'n Gilydd, wedi'i sefydlu ym Mhontypridd gyda'r nod o ganolbwyntio ar olrhain a datblygu gweithgareddau Gymraeg.

- 5.3.3 Datblygu rhaglenni o weithgareddau Cymraeg y mae modd eu cyflwyno a chymryd rhan ynddyn nhw o fewn y gymuned ac yng Nghanolfan Dysgu Gydol Oes Garth Olwg, Theatr y Parc a'r Dâr a Theatr y Colisëwm, gan gynnwys Gŵyl Gen Z, ffeiriau Haf a Nadolig, a rhaglenni sgiliau cyflogaeth.
- 5.3.4 Trin a thrafod y posibilrwydd o greu cynhyrchiad Cymraeg, a mynd ag ef ar daith ar draws y rhanbarth yn dilyn ei gyflwyno yn yr Eisteddfod Genedlaethol ym mis Awst 2024. Bydd cynhyrchiad a thaith y ddrama 'Cysgu 'Da Mickey' – cyfieithiad o 'Sleeping with Mickey' gan Frank Vickery, dramodydd o Gwm Rhondda – y tu hwnt i'w berfformiad yn yr Eisteddfod Genedlaethol, yn amodol ar sicrhau cyllid ychwanegol gan Gyngor Celfyddydau Cymru.
- 5.3.5 Mae staff sy'n siarad Cymraeg yn y llyfrgelloedd yn darparu amser stori a sesiynau celf a chreffft, yn ogystal ag ystod o weithgareddau Cymraeg a gaiff eu cynnig gan bartneriaid allanol, gan gynnwys:
Grŵp Babanod a Phlant Bach
Dosbarthiadau i Ddysgwyr Cymraeg
Bore Coffi
Cymraeg i Blant
Stori Cymru
Babis Bach
- 5.3.6 Mae Gwasanaeth y Llyfrgelloedd i Ysgolion yn cynnig ymweliadau dosbarth dwyieithog, ac mae staff sy'n siarad Cymraeg yn ymgysylltu ag ysgolion yn ystod ymweliadau llyfrgell Ysgolion Cynradd Cymraeg.
- 5.3.7 Mae pob gwasanaeth yn ymgysylltu â'r Eisteddfod Genedlaethol drwy gefnogi pwyllgorau apêl lleol; rhoi cyngor ar achlysuron codi arian; datblygu rhaglen gynnwys, megis creu arddangosiad dwyieithog o hanes yr Eisteddfod yn Rhondda Cynon Taf; a chymryd rhan mewn paratodau a thrafodaethau o ran y gwaddol.

6. GOBLYGIADAU CYDRADDOLDEB AC AMRYWIAETH / DYLETSWYDD ECONOMAIDD-GYMDEITHASOL

- 6.1 Does dim goblygiadau o ganlyniad uniongyrchol i'r adroddiad yma.

7. GOBLYGIADAU'R GYMRAEG

- 7.1 Does dim goblygiadau i'r Gymraeg o ganlyniad i'r adroddiad yma.

8. YMGYNGHORI / CYFRANNU

- 8.1 Does dim goblygiadau ymgynghori o ganlyniad i'r adroddiad yma.

9. GOBLYGIADAU ARIANNOL

9.1 Does dim goblygiadau ariannol o ganlyniad i'r adroddiad yma.

10. GOBLYGIAD(AU) CYFREITHIOL NEU DDEDDFWRIAETH A DRAFODWYD

10.1 Does dim goblygiadau cyfreithiol o ganlyniad i'r adroddiad yma.

11. CYSYLLTIADAU Â BLAENORIAETHAU CORFFORAETHOL A CHENEDLAETHOL YNGHYD Â'R DDEDDF LLESANT CENEDLAETHAU'R DYFODOL.

11.1 Mae'r meysydd gwasanaeth uchod yn cyfrannu at y pedwar amcan llesiant yn rhan o Gynllun Corfforaethol y Cyngor:

- **Pobl a Chymunedau:** cefnogi a grymuso trigolion a chymunedau i fyw bywydau diogel, iach a boddhaus;
- **Gwaith a Busnes:** helpu i gryfhau a thyfu economi Rhondda Cynon Taf, gyda chanol trefi sy'n ffynnu a Bwrdeistref Sirol sydd â chysylltiadau da;
- **Natur a'r Amgylchedd:** cefnogi Rhondda Cynon Taf glân, diogel a chynaliadwy;
- **Diwylliant a Threftadaeth:** cydnabod a dathlu gorffennol, presennol a dyfodol Rhondda Cynon Taf lle mae diwylliant a threftadaeth yn fywiog, yn cael eu cadw ac yn cael eu cydnabod yn faterion sy'n gwella llesiant.

11.2 Mae'r gwasanaeth yn adlewyrchu'r pum ffordd o weithio yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, sef ystyried anghenion hirdymor, canolbwyntio ar gydweithio a chynnwys cymunedau, cyfrannu'n benodol at Gymru o gymunedau cydlynus, diwylliant bywiog, a Chymraeg ffyniannus, sydd i gyd yn nodau'r Ddeddf.

12. MATERION STRATEGOL NEU'N BERTHNASOL I WARDIAU ETHOLIADOL

12.1 Mae'r gwasanaethau'n cael eu cynnig ledled y Fwrdeistref Sirol gyfan.

13. CASGLIADAU

13.1 Mae Gwasanaeth y Celfyddydau, y Gwasanaeth Llyfrgelloedd a Chyngor i Bob Un a Charfan Datblygu'r Gymuned - RhCT Gyda'n Gilydd wedi gwneud cynnydd o ran cefnogi'r gwaith o gyflawni Strategaeth Hybu'r Gymraeg drwy ddarparu gwybodaeth a chyngor, ymgysylltu a chyfranogiad a rhaglenni a phrosiectau.

- 13.2 Mae'r meysydd gwasanaeth yn rhan o drafodaethau mewn perthynas â pharatoi ar gyfer Eisteddfod Genedlaethol 2024 a'i gwaddol, gan ddatblygu cyfleoedd pellach i bobl gymryd rhan mewn gweithgareddau Cymraeg yn eu cymunedau.

DEDDF LLYWODRAETH LEOL 1972

FEL SYDD WEDI'I DIWYGIO GAN

DDEDDF LLYWODRAETH LEOL (MYNEDIAD AT WYBODAETH) 1985

CYNGOR BWRDEISTREF SIROL RHONDDA CYNON TAF

IS-BWYLLGOR Y CABINET AR FATERION Y GYMRAEG

7 MAI 2024

**Y NEWYDDION DIWEDDARAF AM Y CYNNYDD YN ERBYN Y CAMAU
GWEITHREDU YN STRATEGAETH HYBU'R GYMRAEG: GWASANAETH Y
CELFYDDYDAU, GWASANAETH LLYFRGELLOEDD A CHYNGOR I BOB
UN, A'R GARFAN DATBLYGU'R GYMUNED**

**ADRODDIAD CYFARWYDDWR GWASANAETH – IECHYD A DIOGELWCH
Y CYHOEDD, A'R GYMUNED MEWN TRAFODAETH GYDA'R
CYNGHORYDD BOB HARRIS, AELOD O'R CABINET AR FATERION
IECHYD Y CYHOEDD A CHYMUNEDAU.**

Papurau Cefndir:

Dim

Swyddog cyswllt:

Caroline O'Neill, Pennaeth y Celfyddydau, Diwylliant a Gwasanaeth y
Llyfrgelloedd